

บทที่ 3

กฎหมายรัฐธรรมนูญ

(Constitutional Law)

รัฐธรรมนูญของสหรัฐซึ่งเป็นแหล่งที่มาที่สำคัญที่สุดของกฎหมายในสหรัฐอเมริกา เป็นเพียงเอกสารที่สั้นกะทัดรัด และเป็นเอกสารกำหนดโครงสร้างของการปกครองและ กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของชาวอเมริกัน ผู้ที่ตรารัฐธรรมนูญได้พยายามคัดลอกระบบ กฎหมายที่ดีที่สุดของอังกฤษ ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งความเป็นอิสระของฝ่ายตุลาการ และการถ่วงดุลอำนาจระหว่างการปกครอง ทั้ง 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ

ประธานาธิบดีซึ่งเป็นจอมทัพมีอำนาจในการเสนอกฎหมาย สนธิสัญญาและแต่งตั้ง ตุลาการ ทั้งนี้ ภายใต้การเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ และมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจเพื่อ ใช้กำลังทหารในสถานการณ์ที่ไม่ถึงกับเป็นสงคราม โดยนัยกลับกัน อำนาจในการตรา กฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติก็ถูกถ่วงดุลโดยอำนาจในการยับยั้งร่างกฎหมายของ ประธานาธิบดี อำนาจในการแต่งตั้งผู้พิพากษาศาลสูงของประธานาธิบดีนับว่ามี ความสำคัญยิ่งเพราะผู้พิพากษาศาลสูงที่ทรงอิทธิพลอยู่ในตำแหน่งตลอดชีพ และสามารถ เชื่อได้ว่าจะตัดสินคดีให้สอดคล้องกับแนวคิดขั้นพื้นฐานของพรรคการเมืองของ ประธานาธิบดีที่แต่งตั้งตนเองเข้ามา

ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาคองเกรส (Congress) ประกอบด้วย 2 สภา ซึ่งได้แก่ สภา ซีเนต (the Senate) และสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) สภาซีเนตเป็น สภาที่ได้รับการเคารพนับถือมากกว่าในจำนวนสภาทั้งสอง เนื่องจากประกอบด้วยสมาชิก จากพรรคการเมืองทั้งสองที่มีประสบการณ์ทางการเมืองอันยาวนานกว่า ในขณะที่สภา ผู้แทนราษฎรเป็นองค์กรที่มีสมาชิกจำนวนมาก และมีความเป็นฝักเป็นฝ่ายทางการเมือง จึงยากที่จะคาดเดาได้ การแบ่งแยกกันในกรณีเช่นนี้เห็นได้จากกระบวนการถอดถอน ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (impeachment) โดยสภาผู้แทนราษฎรอาจขอให้ถอดถอน ประธานาธิบดีด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ซึ่งสภาซีเนตจะทำการพิจารณาการถอดถอน

อำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติที่ได้รับมอบจากรัฐธรรมนูญ รวมถึงอำนาจในการจัดเก็บภาษีและการใช้จ่ายเงิน ยืมเงิน ควบคุมการค้า ประกาศสงคราม และตรากฎหมายความสามารถในการจัดเก็บภาษีและใช้จ่ายเงินและการควบคุมการค้า นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการกำหนดทิศทางของประเทศชาติ เนื่องจากทุกมลรัฐต้องอาศัยการใช้จ่ายเงินของรัฐบาลกลาง และการค้าเกือบทั้งหมดอาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของประเทศชาติ จึงต้องมีการตรวจสอบอย่างระมัดระวังโดยสภาองเกรส ถึงแม้ทุกมลรัฐจะมีอำนาจอธิปไตยในการตรากฎหมายของตนเอง (ซึ่งต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ) มลรัฐต่าง ๆ มักจะถูกบังคับให้ตรากฎหมายตามความประสงค์ของรัฐบาลกลาง มิฉะนั้นจะต้องสูญเสียเงินทุนจำนวนมาก ตัวอย่างเช่นในเรื่องการจำกัดความเร็วของยานพาหนะ ซึ่งเป็นกฎหมายที่สงวนไว้เป็นอำนาจของแต่ละมลรัฐ แต่ถ้ามลรัฐไม่ทำตามมาตรฐานของรัฐบาลกลาง มลรัฐต่าง ๆ จะไม่ได้รับเงินทุนที่จำเป็นสำหรับการก่อสร้างหรือการบำรุงรักษาทางหลวงระหว่างมลรัฐ

ฝ่ายตุลาการดูเหมือนฝ่ายที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการปกครองของอเมริกา และที่มีอำนาจมากที่สุดไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน ได้แก่ ศาลสูงสหรัฐ ดังได้กล่าวมาก่อนหน้านี้แล้วว่าระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของอเมริกานั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานแนวบรรทัดฐานคำพิพากษาแต่เก่าก่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรณีความตึงเครียดกฎหมายที่มีปัญหา ฝ่ายนิติบัญญัติอาจมีอำนาจในการตรากฎหมาย แต่ฝ่ายตุลาการเป็นองค์กรสุดท้ายที่จะอธิบายว่ากฎหมายนั้นมีความหมายอย่างไร รูปแบบการตีความโดยฝ่ายตุลาการที่สำคัญที่สุดได้แก่การที่ศาลรัฐบาลกลางสามารถตัดสินว่ากฎหมายใดชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ตามความหมายของรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อที่จะทำความเข้าใจการตีความโดยฝ่ายตุลาการหรือการตรวจสอบ โดยฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นการเฉพาะว่า Judicial review เพื่อที่จะเข้าใจถึงที่มาของอำนาจนี้จำเป็นต้องตรวจสอบความเป็นมาของอำนาจนี้ในแง่ประวัติศาสตร์ในรูปแบบของคดี Marbury v. Madison ซึ่งตัดสินในปี 1803

ในการเลือกตั้งปี 1800 Thomas Jefferson¹ ซึ่งสังกัดพรรครีพับลิกันชนะทั้งการเลือกตั้งตำแหน่งประธานาธิบดีและสภาองเกรส ฝ่ายที่แพ้การเลือกตั้งได้แก่พวกนิยมรัฐบาลกลาง (Federalist) คือประธานาธิบดี John Adams¹ ซึ่งกำลังพ้นจากตำแหน่งเพื่อที่จะสามารถคุมอำนาจฝ่ายตุลาการไว้ John Adams ได้แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลสหรัฐจำนวน 42 ตำแหน่งขึ้นมาใหม่ในวันสุดท้ายของการดำรงตำแหน่งของตนเอง บางตำแหน่งเป็นตำแหน่งตลอดชีพ หนึ่งในจำนวนผู้พิพากษาใหม่ได้แก่ William Marbury แต่เขาไม่ได้รับหนังสือแต่งตั้งจากประธานาธิบดี Adams เนื่องจากเขาลืมหนังสือแต่งตั้งไว้ในห้องทำงานของประธานาธิบดี ซึ่งขณะนี้ถูก Jefferson เข้าครอบครอง ประธานาธิบดี Jefferson ปฏิเสธที่จะส่งมอบหนังสือการแต่งตั้งให้กับ Marbury และต่อมา Marbury จึงนำคดีขึ้นสู่ศาลสูงสหรัฐ

Marbury อ้างว่าตามพระราชบัญญัติตุลาการ 1789 (Judiciary Act 1789) ได้ให้อำนาจแก่ศาลสูงในการสั่งให้ประธานาธิบดีส่งมอบหนังสือแต่งตั้งตุลาการ ประสานศาลสูงสหรัฐ John Marshall ซึ่งเป็นพวกนิยมรัฐบาลกลางและศาลสูงได้ตัดสินว่าการแต่งตั้ง และการส่งมอบหนังสือแต่งตั้งมิชอบด้วยกฎหมายเพราะว่าพระราชบัญญัติตุลาการ 1789 ได้ให้อำนาจแก่ศาลสูงในสิ่งที่ไม่มีการระบุไว้ในรัฐธรรมนูญสหรัฐ คำตัดสินนี้ถือเป็นเรื่องประหลาดมากเพราะ Marshall เป็นพวกนิยมรัฐบาลกลาง แทนที่จะสนับสนุนพวกนิยมรัฐบาลกลาง Marshall กลับตัดสินให้ศาลสูงมีอำนาจในการตัดสินว่า กฎหมายที่ตราโดยสภาองเกรสใช้ไม่ได้ หากขัดกับรัฐธรรมนูญและเป็นการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

การที่รัฐธรรมนูญหมายความว่าอย่างไร หรือแม้กระทั่งผู้เขียนรัฐธรรมนูญได้ให้ความหมายว่าอย่างไร ขึ้นอยู่กับความนึกคิดของศาลสูง ณ ขณะที่มีปัญหาข้อกฎหมายขึ้นมาสู่ศาลสูง ตัวอย่างเช่น คำตัดสินของศาลสูงที่เกี่ยวกับการทำแท้งโดยชอบด้วยกฎหมายย่อมมีความแตกต่างกันตั้งแต่ปี 1900 ถึงปี 2000 คำพิพากษาของศาลสูงอาจแบ่งออกตามประวัติศาสตร์ได้เป็น 3 ยุค ดังนี้ คือยุคก่อตั้งประเทศตั้งแต่ปี 1800-1870 ยุคอำนาจรัฐบาลกลางตั้งแต่ปี 1870-1940 และยุคสิทธิส่วนบุคคลตั้งแต่ 1940-ปัจจุบัน ปัจจุบันศาลสูงมักจะมีคำตัดสินซึ่งไปทดสอบความสำคัญทางการเมืองที่ว่าใครได้อะไร ได้เมื่อไร และได้มาอย่างไร ในสหรัฐ ใครได้แก่บุคคลธรรมดา สถาบันเอกชน องค์กรของ

¹Thomas Jefferson, (1743-1826), ประธานาธิบดี ลำดับที่ 3 ของประเทศสหรัฐอเมริกา.

²John Adams (1722-1803), ประธานาธิบดีลำดับที่ 2 ของสหรัฐอเมริกา (1797-1801).

ในปี 1970 ทนายความของ Norma L. McCorvey ซึ่งมีชื่อสมมติในคดีว่า Jane Roe ได้ยื่นฟ้องต่อศาลชั้นต้นของสหรัฐในมลรัฐเท็กซัส โดยมี Henry Wade ซึ่งเป็นอัยการในนามของมลรัฐเท็กซัสเป็นจำเลย

ศาลชั้นต้นสหรัฐตัดสินให้ McCorvey ชนะคดี แต่ไม่ยอมออกคำสั่งห้ามมิให้มีการบังคับใช้กฎหมายห้ามการทำแท้ง คำพิพากษาของศาลชั้นต้นสหรัฐได้ตัดสินตามบทบัญญัติเพิ่มเติมรัฐ ฉบับที่ 9 (Ninth Amendment) ซึ่งบัญญัติว่า “การที่มีการแจกแจงสิทธิต่าง ๆ ไว้ ในรัฐธรรมนูญไม่ได้เป็นการปฏิเสธสิทธิหรือลดคุณค่าของสิทธิอื่น ๆ ที่ประชาชนมีอยู่” และได้มีการอิงกับคำพิพากษาของศาลสูงสหรัฐในคดี Griswold v. Connecticut¹ ซึ่งตัดสินว่า การที่ Griswold ซึ่งนายกสมาคมวางแผนครอบครัวถูกตัดสินให้มีความผิดฐานละเมิดต่อกฎหมายอาญาของมลรัฐคอนเนคติกัต (Connecticut) ซึ่งห้ามการแจกจ่ายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคุมกำเนิดให้แก่บุคคลที่สมรสแล้ว ศาลสูงสหรัฐได้พยายามหาทางยกเลิกกฎหมายฉบับดังกล่าว แต่ก็ไม่พบว่ามีกรล่วงละเมิดบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิบทหนึ่งบทใดเป็นการเฉพาะ แต่ศาลสูงได้กล่าวว่าบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิแต่ละบทมีรัศมีแห่งสิทธิซึ่งเท่ากับเป็นขอบข่ายของสิทธิต่าง ๆ ที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ สิทธิ

¹Griswold v. Connecticut 381 U.S. 479.

- 1) หญิงที่ทำแท้งมักจะมีพฤติกรรมทางเพศที่ผิดกฎหมาย
- 2) วิธีการทำแท้งก่อนที่จะมีการค้นพบยาปฏิชีวนะมีความเสี่ยงอย่างมาก แม้จะด้วยวิธีการทางแพทย์สมัยใหม่การทำแท้งช่วงหลังของการตั้งครรภ์ก็ยังคงเป็นการเสี่ยงภัยอย่างยิ่ง

3) รัฐได้ประโยชน์จากการปกป้องคุ้มครองทารกในครรภ์มารดาที่คลอด สำหรับประเด็นที่หนึ่งศาลไม่ได้ให้น้ำหนักมากนัก แต่ศาลได้ให้น้ำหนักแก่ประเด็นที่ 2 และที่ 3 เนื่องจากรัฐได้รับประโยชน์ตามกฎหมายที่ต้องปกป้องและรักษาไว้ซึ่งสุขภาพของหญิงที่ตั้งครรภ์ และยังได้รับประโยชน์ในการปกป้องคุ้มครองชีวิตมนุษย์ที่จะเกิดมา การที่กล่าวว่ารัฐเท็กซัสได้รับประโยชน์ในการควบคุมการทำแท้งหรือไม่ได้รับประโยชน์อย่างเพียงพอในการตัดสินใจการทำแท้งของหญิงจึงเป็นเรื่องที่ไม่อาจรับฟังได้

ศาลสูงสหรัฐได้กล่าวสรุปในที่สุดว่า สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัวให้รวมถึงการตัดสินใจการทำแท้งด้วย แต่สิทธิในกรณีเช่นนี้ก็มิใช่จะปราศจากเงื่อนไขเสียเลยทีเดียว และจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ในการควบคุมการทำแท้งด้วย

ในคำพิพากษาของศาลสูงได้ยกประเด็นเรื่องทารกในครรภ์มารดาเป็นบุคคลแล้ว หรือยังตามบทบัญญัติเพิ่มเติมฉบับที่ 14 (Fourteenth Amendment) ซึ่งศาลกล่าว ถ้าหากทารกในครรภ์มารดาเป็นบุคคล ย่อมมีสิทธิที่จะมีชีวิต (the right to life) ตามบทบัญญัติเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ฉบับที่ 14 ผู้พิพากษาเสียงข้างของศาลสูงเห็นว่าตามเจตนาดั้งเดิมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไม่รวมถึงผู้ยังไม่เกิด แต่อย่างไรก็ตาม ศาลสูงก็ไม่ชี้ขาดในประเด็นที่ว่า ทารกในครรภ์มารดาเป็นบุคคลหรือไม่ เนื่องจากประเด็นนี้ยังไม่มีข้อยุติ ศาลจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะให้คำตอบได้แต่ศาลเห็นว่าศาลอยู่ในฐานะชี้ขาดประเด็นว่าสิทธิในการทำแท้งสิ้นสุดเมื่อใด

คำพิพากษาในคดี Roe v. Wade กำหนดระบบที่เรียกว่า trimesters ขึ้นมาเพื่อถ่วงดุลระหว่างผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของรัฐกับสิทธิในการทำแท้ง โดยศาล

ในคดี Roe v. Wade ยังมีประเด็นซึ่งว่าด้วยการมีเหตุอันเป็นมูลฐานที่จะฟ้องร้องได้หรือไม่ เนื่องจาก Jane Roe เริ่มฟ้องคดีในเดือนมีนาคม 1970 ได้คลอดบุตรเรียบร้อยแล้วตอนที่เธอต่อสู้คดีในศาลสูงในเดือนธันวาคม 1971 โดยหลักการ มีการโต้แย้งกันว่าคดีของ Roe มีเหตุจะต้องพิจารณาต่อไปหรือไม่ เพราะเธอไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากคำตัดสินของศาล ขณะเดียวกันเนื่องจากเธอได้คลอดบุตรเรียบร้อยแล้ว และยกบุตรของตนเองให้เป็นบุตรบุญธรรมของผู้อื่น เธอจึงอ้างเหตุแห่งคดีของหญิงตั้งครรภ์อื่นเพื่อมาฟ้องศาลไม่ได้ ต่อกรณีนี้ศาลสูงสหรัฐได้ยกเว้นการไม่มีเหตุแห่งคดีให้แก่ Roe โดยเห็นว่าคดีในลักษณะเดียวกันกับของ Roe เกิดขึ้นเป็นประจำ ศาลสูงสหรัฐจึงถือว่ายังมีเหตุแห่งคดีที่ต้องพิจารณาต่อไป โดยศาลให้ข้อสังเกตว่าการตั้งครรภ์ของหญิงมักจะสิ้นสุดลงก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดีแล้วเสร็จ การอุทธรณ์คดีย่อมจะได้รับการปฏิเสธ